

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 241 (6418)

ДЕКАБРИН

7

ВОСКРЕСЕНЬЕ

1952 он

Сэн 20 мүнэгэ.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Эб найрамдалтай тала баригшад Бүхэсоюзна дүрбэдэх конференциг нүхэр И. В. Сталинда эльгээгэн амаршалгын бэлшэ (1-дхи ноур).

Сталинска Конституциин Удэрые найндэрлэбэ (1-дхи ноур).

Эб найрамдалтай тала баригшад Бүхэсоюзна дүрбэдэх конференци (2-дохи ба 3-дах ноуруудта).

ПАРТИЙНА АЖАБАГДАЛ: Нинтэ-политическэ хүтэлмэри найнаар ба саг үргэлжэ хүтэлбэрлэхэ (3-дах ноур).

П. Содбоев.—Колхоз бүхэн өөрын үрнэ хааха ёһотой (4-дхи ноур).

Ц. Дандаров.—Залуу врач (4-дхи ноур).

Д. Дашиев, В. Шойдокоев.—Закаменай аймагта (4-дхи ноур).

КПСС-эй XIX съездын материалнууды ба нүхэр Сталиной гениальна зоёболые Монгол арадай республикада шудална (4-дхи ноур).

Корейдхи событинууд (4-дхи ноур).

Эб найрамдалда дуратай советскэ арадай мэдүүлгэ

Эб найрамдалтай тала баригшад Бүхэсоюзна дүрбэдэх конференци манай Эхэ ороной столица Москвада боложо байна. «Советскэ арад эб найрамдалы сахихын бэхжүүлхын түлөө тэмсэлдэ» академик И. Петровскиин элч элбхитэйгээр зүбшэн хэлсэн. Оломиллионно советскэ найруулагча эльгээгэн хүнүүд манай дээрэ кубарилдан гараа эб найрамдал сахиха тушаалайгаар элбхитэйгээр хууль, арадуудай хоорондох найрамдал ба хани барисаа түлөө тэмсэхэ шууд зоригшын үндэс үлэрнүүдтэ советскэ хүнүүд шыге байгаа хадаа, ажалалгана хадаа хаанашые — Поларна дугта гү, али Закавказьеда, мангын хадануудай үмэнэ гү, Номгон океанай эрсы дээрэ шыге жагсажа байгаа хадаа гүй хамаг нанал бололоо конститициин делегадуудтай, түрэл аятай нинилүүлнэ.

Москвагай аша габьяаны юуб — гээд нүхэр Сталин — тэрэ хадаа арадуудай бодихо бата бэхэ эб найрамдал ба хани барисаанай түлөө шыге зарлан тунхаглаша, шэри үүдхэгшэдтэ эсэргүү тэмсэ зарлан тунхаглаша мүн, эсэргэ болбол империалистнууд эл олзотой статья байха юм. Империализм агентнуудэй шэнэ айл нэгэн аргаар тухиран гэжэ оролдологынь гайтай бшэ. Москвагай аша юуб гэбэл, тэрэ хадаа үүдхэгшэды эсэргэ сусалгөөр элшлэн, эб найрамдалтай бүхы арадууды эб найрамдалтай тугые тойруулан. Эб найрамдалда дуратай агуу хэсэжэ державын столица гээд найрамдалтай хүсэн түгэс тулгуури гэжэ Москвае бадалда дуратай арадуудай харадагынь мэдээжэ.

Советскэ прогрессивн хүн түрэлтэн хадаа эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй найдабаритай түшэг тулгуури гэжэ агуу хэсэжэ социалистическэ Эхэ оргинисмай тоолоно. Советскэ хүнүүдтэй зэргэлэн ябажа, гар гарнаа барисалдан ябажа Хитадай Арадай Республикын, арадай демократин ороноудай ажалшад ажабайдал, прогресс ба культурые үнэтэй гэжэ наналда хүнүүд бүхэлдэ эб найрамдалтай түлөө тэмсэн, эб найрамдалы сахин хамгаална. Шэнэ дайнай аюул бин болоод байхада эб найрамдалы хамгаалхын түлөө бүгэдэрадай демократическа хүдэлөөн улам бүри үргэжэжэ ба бэхжэжэ байна. «Хэрбээ арадууд эб найрамдалы сахиха хэрэгые өөнхдүнгөө гарта абажа, тэрээнэ эсэргэ хүрэтэр хамгаалаа наа, эб найрамдал сахихада ба бэхжүүлэгдэхэ байна» гэжэн сталинска сээсн үгэнүүд үргэн олонинтэ зоной ухаан боллодо гүнзэггөөр нэбэрэнхэй.

Мүнөө эб найрамдалы хамгаалагда зориулагдан арадуудай Конгрессэй урда тээхэнэ, бүришы олон миллион хүнүүд дайны сэргэ гэй аюултай тэмсэхэ гэжэн нинтэ платформо дээрэ нэгдэлжэ байна. Советскэ Союзай арадуудай түлөөлэгшэд болбол эб найрамдалтай хэрэгые хамгаалха эрд хүсэлтэй байханаа, эб найрамдалы үнэн зүрхэнхөө хүсэгшэдтэй, дайны сэргэ гэй аюулые үгы хэмы эрмэлзэгшэд бүхэнтэй хани ёһоор харилсахар бэлэн байханаа энэ Конгресс дээрэ үшөө нэгэ дахин мэдүүлжэ байна.

Советскэ арад өөрингөө хүсые ба өөрынгөө замтай зүбэ мэдэжэ байгаада, амгалан тайбанаар би ерээдүйнхидэ этгилтэйгээр зоёболы амгалан ажаллаа үргэлжэлүүлнэ, бүхы дэлхэй дээрхи эб найрамдалтай эбдэршэгүй түшэг тулгуури бололоо социалистическэ Эхэ оронойгоо хүсэ шадальны бэхжүүлэхэдэ хамаг хүсэе үгчэ. Партиин XIX съездын түүхэтэ шиндхэбэршүүдээр, коммунистическэ общество байгуулалта тухай нүхэр Сталиной гениальна тургалтаар зоригжоно манай арад болбол мангын үг зорилго тээшэ—коммунизм тээшэ батаар ба найдамтайгаар дашажа ябана.

(Декабрин 4-нэй «Правдын» түрүү бэшлгээ).

Эб найрамдалтай тала баригшад Бүхэсоюзна дүрбэдэх конференциг нүхэр И. В. СТАЛИНДА

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович! Бидэнэр, манай Эхэ ороной столица—Москвада болонон эб найрамдалтай тала баригшад Бүхэсоюзна дүрбэдэх конференциин делегадууд бүхы прогрессивн хүн түрэлтэнэй гениальна вождь ба сээсн мэргэн багша Таида өөнхдүнгөө халуун, үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэбди!

Эб найрамдалтай ба арадуудай хоорондын хани барисаанай түлөө тэмсэл Таиан агуу хэсэ нэрэтэй, нүхэр Сталин, таиаршагүй холбоотой. Та болбол эб найрамдал тээшэ урйалхан өөрынгөө урйанууд дотор эб найрамдал хүсэгшэ советскэ арадай, интернационализмын ленински-сталинска идеянуудэй үзэлөөр агуу хэсэ Коммунистическэ партиар хүмүүжүүлэгдэнэн энхэргэн, зоёбогшо ба байгуулагша арадай аюул мангын нанал бодолууды, мэдэрэлүүды харуулат.

Таиан зоригжуулагдажа байгаа эб найрамдалтай тала баригшад хүсүнүүд бүхы дэлхэй дээрэ үдэрнөө үдэртэ ургажа ба бэхжэжэ байна. Эдэ хүсүнүүд барагдашагүй юм, советскэ арад тэдэнэй түрүү зэргэнүүдтэ ябана.

Советскэ арад фашистска зэрлин нохосуудай бандаргаан олон зуугаад ба мянгаад городууд, заводууд болон фабриканууды Таиан сээсн мэргэн хүтэлбэрээр, Ленин—Сталиной агуу хэсэ партиин хүтэлбэрээр нэгдэн болохоод, шэнэ шэнэ городууд, заводууд, фабриканууд, университетүүд болон нургуулинууды барихан ба эсэргэ сусалгагүйгөөр бариха байна, Волга дээрэ, Дон дээрэ, Днепр ба Аму-Дарья дээрэ асэри ехэ шэнэ гидроэлектростанцинууды, уялууриин системнүүды байгуулжа байна. Манай промышленность, транспорт, хүдөө ажыхы үзэгдөөгүй хурдан темпээр ургана, манай арадай культурина хэмжэ дээшлэнэ, материална ажана байдал хайжарна, советскэ хүнэй ажал олон дахин хүнгэрнэ, бүтээсэ ехэтэй болоно.

Хүндэтэ нүхэр Сталин, Таиан гениальна теоретическэ зоёболнууд, манай арадай урагшаа, коммунизмын түгэс илаата тээшэ даблалтын замые хурса тулагаар гэрэлтүүлнэ. Тус зоёболнууд хадаа бидэнэртэ хэлбэршэгүй хүсэ ба улам бүри шэнэ амжалтанууды туйлан бэхжүүлхын түлөө тэмсэлдэ этигэл найдабартай түрүүлнэ.

Эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгрессэ хабаадаха советскэ делегадуудта захяа

Эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгрессэй урда тээ болон эб найрамдалтай тала баригшад Бүхэсоюзна IV конференциин делегадууд бидэнэр, энэ Конгресс зарлагданан амаршалнабди. Конгресс дээрэ арадуудай түлөөлэгшэдэй уулзалта хадаа эб найрамдал сахин хамгаалха ба бэхжүүлэхэ хэрэгтэ тулалхадан этгээжэ байханаа мэдүүлнэбди.

Эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгресс дэлхэйн шэнэ дайнай аюулай улам шангадан оршон байдалда болохон. Империалистическэ агресорнууд ООН-эй тугаар халха хээд, корейскэ арадта эсэргүү зэрлин муухай даие гурбадахи жэлээ үргэлжэлүүлжэ байна, Корейдэ даб дээрхи эблэрэлгэ хээ ябадалы ебдэнэ. Энэ дайнда интервентнууд болбол хүнүүды худалгын тон жэгшүүритэ муухай зэбсэгүүды, тэрэ тоодо бактериологическа зэбсэгые хэрэглэнэ, Вьетнамда, Малайда ба бусад хэдэн ороноудта зэбсэгтэ интервенци үргэлжэлжэ байна. Империалистическэ ороноудта зэбсэгэлгэ галзуу яаралтайгаар хэлдэнэ. Баруун Германия ба Японние ремилитаризацила ба тэдэннэ шэнэ дайнай плацдарм болгодо түргэн темпээр хэгдэжэ байна. Империалистнууд болбол арадуудай национальна суверенитеттэ довтолгоо, гүрэнүүдэй территорияна бүри бүтэн байдалы ебдэнэ, эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр сэргэй базанууды байгуулаа, агресивнэ блогоуды нэгдүүлнэ.

Имагта бүхы арадуудай эрд хагатуу тэмсэл болбол дай үүдхэгшэд гэмтэ түсэбүүды ебдэжэ, эб найрамдалтай хэрэгые аршалан хамгаалжа шадха байна. Арадууд даие хүсэнигүи, тэдэнэр хадаа эб найрамдал хүсэжэ, дай үүдхэгшэдтэ улам манга сохилоо хэнэ. Эб найрамдал хамгаалха бүгэдэарадай демократическа хүдэлөөн улам үргэдэнэ. Агуу хэсэ табан гүрэнэй хоорондо эб найрамдалтай Пакт баталуулха тухай Хандалгы нэгэн наналар дэмжэжэ, эб найрамдалтай хэрэгые аршалан хамгаалха бэлэн байханаа мэдүүлнэ, тус Хандалгыда Советскэ Союзай наа гүйсээн бүхы хүн зон гараа табиан байна.

Бүхы советскэ хүнүүдэй зориг хүсэлые элрхэйлэн, эб найрамдалтай тала баригшад Бүхэсоюзна IV конференци болбол эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгрессэ хабаадаха советскэ делегадуудта ингэжэ даалгана:

1. Эб найрамдалтай хэрэгые хамгаалхаар советскэ арадай эрд шидэнги байхан тухай, даие урилшалан зайлуулхы, арадуудай хоорондох хани харилсаа бэхжүүлхы, ороноудай хоорондо экономическа ба культурина холбоо үргэдэхые үнэн зүрхэнхөө хүсэгшэ бүхы хүнүүдтэй харилсаатай байхаар тэрэнэй бэлэн байхан тухай мэдүүлнэ.

2. Эб найрамдалтай тала баригшад хүдэлөөни зорюулгалта ба бэхжүүлгэдэ зориулагдан, даие урилшалан зайлуулхын түлөө тэмсэлдэ шуухаа үргэ гүйсэдхэжэ байна, Эб найрамдалтай Бүхэлдхэй Советэй ажал-ябуулгы найшааха.

3. Эб найрамдал сахин хамгаалха ба бэхжүүлэхэ шуухалын тоолон, арадуудай национальна бөө даанхай байдал ба суверенитет тухай эрилты дэмжэжэ. Бүхы арадуудта аюулгүй байдал ба тээшэнэй территориянуудай ойроо хүртэшгүй хангахын түлөө, ажабайдалтайнгаа түхэл шэнжые арад бүхэнэй өөрөө сүлөөтэйгөөр шэлэн олохын түлөө, тэгш эрхын үлэнэ нуури дээрэ арадуудай хоорондоо экономическа ба культурина харилсаа үргэнээр бэлүүлхын түлөө оролдохо.

Советскэ арад болбол агуу хэсэ табан гүрэнэй хоорондо эб найрамдалтай Пакт баталуулха тухай Хандалгы нэгэн наналар дэмжэжэ, эб найрамдалтай хэрэгые аршалан хамгаалха бэлэн байханаа мэдүүлнэ, тус Хандалгыда Советскэ Союзай наа гүйсээн бүхы хүн зон гараа табиан байна.

Эб найрамдалтай тала баригшад Бүхэсоюзна дүрбэдэх Конференци болбол агуу хэсэ советскэ арадай эб найрамдал хүсэдэгшын шэнэ дай урилшалан зайсуулхы, эб найрамдал сахин хамгаалхы ба бэхжүүлхы үнэн зүрхэнхөө хүсэгшэ бүхы хүнүүдтэй нитта хани харилсаатай байхые тус арадай хүсэжэ байдагынь үшөө дахин харуулаа.

Гэхэтэй хамта, Советскэ Союзай арадууд болбол американа ба бусад дай үүдхэгшэдэй зүгтөө эб найрамдалда аюул заналай бин байхан тухай, хүйдхэлтэ шэнэ дай үүдхэхэ гэхэн гэмтэ түсэбүүдэй бин байхан тухай мартагагүй. Советскэ Союзай арад эб найрамдал хэрхоор сахижа байхан, тэдэнэр хадаа дай үүдхэгшэдэй заналгана айнагүй, манай амгалан ажал эбдэхые зүрхэлэн, манай эрхэ сүлөөдэ ба бээ даанхай байдалда халданан ямаршые агресортэ эрд манга сохилоо хэжэ, үй сохиноор бэлэн байна.

Эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгрессэй нэгдэхын урда тээхи эдэ үлэрнүүдтэ бүхы дэлхэй дээрхи олон миллион хүнүүд болбол хүн түрэлтэнэй эгээн харуул найхан хүсэлые хамгаалагша, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалтай хэрэгые хамгаалагшын Таиан тээшэ этгэлтэ найдабаритайгаар хаража байна. «Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо наа, тэрэнэй интересүүд бүхы дэлхэй дээрхи эб найрамдалтай хэрэгые бүри таиаршагүй юм» гэхэн Таиан үгэнүүд тэдэнэй зүрхэ сэдэ хэлдэ гүнзэггөөр нэбэрэн оронхой.

Бидэнэр, эб найрамдалтай тала баригшад Бүхэсоюзна дүрбэдэх конференциин делегадууд, Таида, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, хязгааргүй үнэн сэхэ байханаа, инга дуратай ба хүндэлжэ байханаа мэдүүлнэбди. Советскэ арадуудай ба бүхы хүн түрэлтэнэй баяр баясалхангай ба зол жаргалай тулала олон удаан жэлүүдтэ элүүр мэдэс ажабайхыетнай Таида, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, хүсэ нэбди.

Арадуудай хоорондо эб найрамдал мандаха болтогой!
Эб найрамдалтай тугые агуу хэсэ бариха, бүхы арадуудай үнэн хани ба багша, манай инга нүхэр Сталин мандаха болтогой!

4. Корейдхи сэргэй агресивнэ болуулхы, уласхоорондын хэлсэгшүүды сахилгын үнлэнэ нуури дээрэ даб дээрхи эблэрэлгэ түргэнээр баталхы ба гадагдын бүхы сэргэгүүдые Корейтэ гаргахы эрхэжэ.

5. Хүнүүдые хүрэг олоорнь худалгын жэгшүүритэ муухай зэбсэг болохо бактериологическа зэбсэг американа агресорнуудтэй хэрэгые байхан ябадалы эрд шууд буруушааха. Бактериологическа, атомна, химическэ ба хүнүүдые хүрэг олоорнь худалгын бусад зэбсэгүүдые хорихо, эдэ зэбсэгүүдые хэрэглэнэ гэмтэ этгээдүүдые хатуу харюусалгада хабаадуулхы эрхэжэ.

6. Эб найрамдалтай Пакт баталагда хадаа арадуудай хоорондо эб найрамдалтай үнн удаан оршохо ябадал хангаа, буу зэбсэг хороохо, уласхоорондын арасадаата бүхы асуудалуные эбэй ёһоор шидэхэе условинууды байгуулжа үгэхэ байна гэжэ мэдэрэн, агуу хэсэ табан гүрэнэй хоорондо эб найрамдалтай Пакт баталуулха тухай арадуудай нэгэн наналта эрилтын бэлдүүлгэхые баадхан эрхэжэ.

Бидэнэр, эб найрамдалтай тала баригшад Бүхэсоюзна IV конференциин делегадууд эб найрамдалтай түлөө тэмсэлдэ шангалдахынь, дай үүдхэгшэдэй — бүхы хүн түрэлтэнэй жэгшүүритэ муухай дайсадай аашанууды оролдосотойгөөр элшлэхынь бүхы советскэ хүнүүдые, бүхы ороноудтахин эб найрамдалтай бүхы хүнүүдые урйалнабди. Эб найрамдалтай хүсүнүүд илгалдашагүй! Эб найрамдал хадаа аршалан хамгаалагдажа болохо ба хамгаалагдахайе ёһотой!

Арадуудай хоорондо эб найрамдал мандаха болтогой!

Дай үүдхэгшэд үгы болог!
(Бүхы зал соо үнн удаан замшагагүй альгаташалга).

СТАЛИНСКА КОНСТИТУЦИИН УДЭРЫЕ НАЙНДЭРЛЭБЭ

Бүгэдэарадай найндэр — Сталинска Конституциин Удэрые манай республикын ажалшад омогтой баяртайгаар найндэрлэбэ.

Энэ түүхэтэ үдэртэй дашарамдуулагдан баярай суглаанууд республикын городууд ба хүдөө нотагунуудар үнэргэгдэжэ, концерт, кино харалга, залуушуулай вечерүүд эмхидхэгдэ.

КЯНТА. Декабрин табанай үдэр. Кяхта горст найндэрэй түхэлтэй, предпринимүүд ба эмхи зургаануудай байшанууд портредүүдээр, лозунгуудаар шэмэглэгдэнхэй, улиануудаар Улаан тугүүд намилзана.

Баярай суглаанай нүүлээр гордской культурын байшангай урнайханай самодетельностиин коллектив сугларашадта концерт харуулаа.

Тэрэшлэн, аймагай колхозууд, предприятия, МТС-үүд болон эмхи зургаануудаар баярай суглаанууд болоо.

ЗАЙГРАЙ. Декабрин 4. Амжалтагай ажалтайгаа нүүлээр аймагай центрын ажалшад, бүлэг бүлэгөөр культурын байшан тээшэ баяртай хүхүнээр гэнхээлэлдэ. Сталинска Конституциин Удэртэ зориулагдан баярай суглаан тэндэ болоо.

Аймагай ажалшад депутатудай Советэй гүйсэдкомой түрүүлгшын орлогшо нүхэр Стулсв

дэлхэй дээрэ эгээн демократическа Сталинска Конституци тухай элдхэл тус суглаан дээрэ хэбэ.

Элдхэлэй нүүлээр аймагай ажалшад нүхэр Сталинда баярай телеграмма эльгээгэн байна.

ХОРН. Декабрин 5-най үдэш аймагай культурын байшанда аймагай центрын ажалшад баярай заседани болобо. Заседани дээрэ аймагай ажалшад депутатудай Советэй гүйсэдкомой түрүүлгшын орлогшо нүхэр Ринчинов «Илахан социализмын Конституци» гэхэн элдхэл хэбэ.

Тэрэшлэн аймагай колхозууд ба МТС-үүдтэ тус найндэрлэгдэ зориулагдан баярай суглаанууд бололоо, концертүүд харуулагдан байна.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТАЛА БАРИГШАДАЙ БҮХЭСОЮЗНА 4-ДЭХИ КОНФЕРЕНЦИ

Декабриин 3-най үглөөнэй заседани

Үсгэлдэр Москвада эб найрамдалай тала баригшад Бүхэсоюзна дүрбэдэх конференци хүдэлмээр үргэлжэлүүлээ. Академик И. Г. Петровскин элдхэл тушаа үг хэлэх зуураа, делегалууд болбол бүх дэлхэй дээр эб найрамдалай хэрэгнэ сахин хамгаалхаар, араудуудай хоорондын хани барисае бэхжүүлхээр советскэ арадай хэлбэршигэй зоригжолтой ба эрид шинэчлэн байн тухай хэлээ.

Белорусска поэт Петр Глебка түрүүн үг абана. Тэрэ хадаа үгээрээ дайны Беларуссин ажалшад тохоболдуулан ехэ ядрал зоболонгууд тухай хануулаа.

—Дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүд,— гэжэ тэрэ хэлэнэ,— Советскэ Союзай арадуудай халуун дурлал биднэрэй сэдхэхые дулаасуудлаг байгаа. Тэдэнэй ахадгүйгэй туналман ашаар Беларуссин болбол гайтай гүнзэгы шархануудыг эдгээжэ, бүри баян ба гоё найхан болоо. Мүнөө Беларусска республика өөрынгөө боджэдэй 38,2 проценты арадай гэгээлэй хэрэгтэ зориулана. Тинхэдэ США-да нимэ гаргашанууд боджэдэй оройдоо нэгэ проценты болоо. Зүгээр капиталистууд болбол дайнда бэлдхэгээ, хандаргалдан Корей эрэлг муу хайгаар бомбдолгсдо, эб найрамдалда дуратай демократическа ороноуд дотор бүгдэлгэ хэсэн тулада диверсантууд болон шпионуудыг тэдхэлгээ юугэшье гананагүй. США-гэй сэрэгэй гаргашанууд боджэдэй 74 проценты болоо. Энэ 74 проценты алагла, холдалга, хандаргал хэлгээ гаргашалга хадаа американска баргашулай арифметикэ болою!

Биднэр эб найрамдал хамгаалхы урналнаби. Биднэр амгалан ажал эрхилнэби. Городуудайнгуа улдиануудта үргэн набышатаа клёнүүдыг таринаби. Тэдэнэй сээр найхан набышануудай паллмар шатааган харалхы хүснэгүйби. Эсэгын таринан мэдэн хэтэдэ погооржо, хубүүдтэн ба аша гушанартан найхашаагдажа байг лэ.

СССР-эй наукануудай Академин президент нүхэр Несмеянов трибулада гарана. Тэрэ хадаа советскэ наукин хүдэлмэрлэгшэдэй зүтхөө конференцид хабаадагшадта халуун баяр хүргэнэ. Атмна бомбсор ба мялан талхалар занан, арадууд тээш гараа харбайхан алууршадые гэдэргэнэ сохихын тула,— гэжэ советскэ эрдэмтэ хэлэнэ,— орон бүридэ, үнэн сэхэ хүн бүрийн үмэн дай үндэсгэй элшэлгээ эсэргэтэй, Советскэ Союз тухай, советскэ хүнүүдэй оролдосотой, шэн зоригто ажал тухай, эб найрамдалай түлөө тэдэнэй тэмсэл тухай үнэн бодото үгэнүүд хаа хаавгүйг суурятан эдэхлэ, мандал бадарха эсэргэтэй. Советскэ эрдэмтэд болбол оройногто үргэн нийтэ ажалшадтай хамта эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй түрүүлшин зэргэнүүдтэ жагсахы урлалан, бүхи дэлхэйн эрдэмтэдтэ хандана.

Советскэ наукин ехэ туйлалтанууд тухай хөөрэхэ зуураа, нүхэр Несмеянов болбол тус наука амгалан зорилгонуудта, манай орон дотор коммунизм байгуулхын хэрэгтэ алба хэн гэжэ тэмдэглэнэ.

Биднэр болбол бүхи ороноудай үнэн сэхэ эрдэмтэдтэй хани барисаатайгаар ба научна харилсаатайгаар ажаууныхы, эб найрамдалай, арадуудай халбаран мандалгын аша тулада ажаллахы хүсэнэби,— гэжэ нүхэр Несмеянов хэлэнэ.— Еһотой наукин талаар уласхоорон-

дын научна хани харилсае үргэхэхэ зуураа, советскэ эрдэмтэд болбол хүндэ дурагуйлхэдгэ империализмын хуурмаг науки элшэхлэхэ гэнэн өөһэднгөө үүргы мартангүй. Советскэ арадай ажана амгалан хүсэлэлгэнүүд, эб найрамдалай ба арадуудай хани барисаанай сталинскэ эсэн мэргэн политика саашадаашье эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түшгэ тулгуури, арадуудай этгил найдбаринан наран болог лэ.

«Серп и молот» гэжэ москвоско заводой алдарта булад хайлуулагша Иван Туртановэй нэрэ манай орон дотор ба хилын саана үргэнээр мэдэжэ болонхой. Түргэн хайлуулгын мастерэй конференциин трибулада гарахдаа делегалууд тэрэнны алгаташалгаар утгана. Туртанов өөрынгөө үгэ дотор нигэжэ мэдүүлээ:

—Эб найрамдал хүсэлдэ манай хүсэл зориг булад шэнги хатуу юм. Тэрэ хадаа үдэрһөө үдэртэ улам бүри бэхжэнэ. Эб найрамдалай хэрэг найдбаритай гарнууд дотор байна. Эдэ гарнууд хадаа бахим шанга, ажалша гарнууд юм, буладшы, машинашы эжэ, каналнууды ба электростанциууды бариха, таряа ургуулжа шададаг гарнууд юм. Советскэ металлургнууд нигэжэ мэдүүлнэ: манай булад амгалан барилгада зориулагдаана, гэбшы хэрэгтэй болоо Чанан, манай социалистическэ Эхэ орондо добтолхы дайсанай зүрхлөө наан, ямаршы дайсаанда харюу үгэхэдэ хүсэх хүрэхэ булад үгэхэби. (Альгаташалга). Түүхын мөөринэ гэдэргэнэ эрьюулахэ ябалд советскэ хүнүүд гаргуулхгүйг гэжэ галзуурхан империалистууд мэдэг лэ.

Татарска арадай түлөөлгөш, багша нүхэр Хакимова советскэ засагай жэлнүүдэй туршала республика дотор болон социалистическэ гайхамшагта шэнэдхлэгнүүд тухай хөөрөжэ үгөө.

Манай советскэ газар дээрэ,— гэжэ Хакимова хэлэнэ,— бүхи юумэ хадаа ажалшадай ажана найн байдалай ба зол жаргалтай тулада хэлэнэ. Татарска арадай культурина ажабайдалда гайхамшагта хубилланууд болоо. Ревлюциин урда тээ үзэг бэшгэ мэдэхгүйг байн, мүнээ колхозник Ибрагим Надержанай бүлэ соолоо зургаан үхибүүдын советскэ засагай жэлнүүдэй туршала дээдэ һургуулитай болоо. Иймэ жэшээнүүд олон. Советскэ хүнүүд зохёон байгуулхы амгалан ажал эрхилнэ, бүхи дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хамгаалагшыхы үнэн зүрхлөөнэ хүсэнэ. Бүхи дэлхэйн арадууд эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгресс Венедэ зарлаха тухай Эб найрамдалай Бүхэлхэйин Советэй Уриае гүнзэгы хангалтаттайгаар утга.

—Дайн болбол хизааргүй ехэ ядрал зоболон асардаг,— гэжэ СССР-эй арадай артистка Ишантурасва хэлэнэ.— Дайн хадаа олон миллион алагдан ба зобоодоһон хүнүүд гээшэ; энэ хадаа хандаргалданууд гарадууд ба тосконууд, эхнүүдэй, үхибүүдэй ба эрэ нүхэдэ алуулхан эхэнэрнүүдэй гасалан зоболон ба нйболоон гэшэ. Хүн түрэлтэнэй жэшүүритэ муу хайдалта—арадууды шэнэ дайнда оруулхы эрмэлзгэшэ американо-английска империалистуудта эсэргүү тэмсэлдэ бүхи хүсээ зориулаха гэшэ хүн бүхэнэй найгин уялга мүн.

Уранзохёолшо Борис Полевой өөрынгөө үгэ дотор эб найрамда-

лай түлөө агууехэ, түгэлдэр хүсэтэ ба эб найрамдал хүсэгшэ советскэ арадай шууд сэхэ ба хэлбэршигэй тэмсэлэй уласхоорондын туйлай ехэ удхашанар тухай, тус арадай зохёон байгуулхы ажал тухай хэлээ.

—Хабаровска хизаарай ажалшад холын Камчаткын заганада намайе энэ конференцидэ эльгээгээ,— гэжэ загана баригаг колхозой гэшуун нүхэр Малякин хэлээ.— Мүнөө Камчатка Москваһаа тинмэшы холо бэшэ болоо, оройдоо гурбан сүүдэх ябахэ хэрэгтэй. Урдарты харанхы дулин байн энэ гарты мүнөө манай хүнүүд Советскэ Союзай ямаршы нотогайхидал адляар ажаууа ба ажаллажа байна.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр Туманова советскэ залуушуулай зүгшөө конференциин делегалуудта халуун баяр хүргэбэ.

Советскэ залуушуул,— гэжэ тэрэ хэлээ,— бүхи дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө манай арадай тэмсэлдэ элбхитэйгээр хабаадана. Пролетарска интернационализмын үзэлөөр Коммунистическэ партиин, нүхэр Сталинай хүмүүжүүлэн советскэ залуушуул бүхи ороноудай эб найрамдал хүсэгшэ залуушуулай хани барисаага бэхжүүлнэ, демократическа залуушуулай Бүхэлхэйин федералдай ба студентүүдэй уласхоорондын союзда элбхитэйгээр хабаадана.

Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай политика прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй хүсэлтэй ба этгил найдбаритай зохилдоно,— гэжэ Уническа паровозно делогой (Врянска област) паровозно машинист нүхэр Аникушин хэлэнэ.— Биднэр, жирийн ажуул дай хүсэгшгүйби, амгалан ажал эрхилэн коммунизм байгуулхы хүсэнэби. Манай Эхэ оройной хүсэ шадалы бэхжүүлхэ зуураа, бүхи дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахин хамгаалгын хэрэгтэ алба хэнэби гэжэ биднэр мэдэнэби.

Литовско ССР-эй евангелистско-лютеранска церквин архиепископ Турс үгэ хэлэхэ зуураа, эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгресс дээрэ манай делегалууд агууехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пактын баталагдахын, Корейдхи дайнай энэ дары түргэн зогсоогдохын түлөө, бүхи арадуудай хоорондо амгалан хани харилсаанай байгуулагдахын түлөө оролдохо ёһотой гэжэ хэлээ.

Конференциин үглөөнэй заседани дээрэ мүн тэршэлэн филологическа наукануудай доктор нүхэр Ломтадзе, Сталинай нэрэмжэтэ Московско автозаводой директор нүхэр Власов, Ростовско областин «День урожая» гэжэ колхозой түрүүлгэш нүхэр Климов, Сталинска шангай лауреат, Федосия гордлоо эрэнэн шофер нүхэр Савкин, Ленинградска университетей профессор нүхэр Сторонкин, Молотовско областин Березниксвскэ комбинатай хүдэлмэршэ нүхэр Пономарева, Туркменскэ гүрэнэй университетей ректор профессор Азимов, Грузинска православна церквин католикос-патриарх Мелхиседек, Украинска уранзохёолшо, Сталинска шангай лауреат нүхэр Гончар, Усть-Каменогорскэ ГЭС-эй барилгын бетонщик нүхэр Керимбаев, Магнитогорско булад хайлуулагша нүхэр Творогов, Башкирска театрын режиссер Мубариков, Литовско поэтесса нүхэр Валь гэшэд үгэ хэлээ.

(ТАСС).

гүрэнны ударидалгада элбхитэйгээр хабаадана. Тэдэнэр эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ эгзэн эдэбхитэйгээр хабаадаг байна.

—Советскэ эхэнэрнүүд,— гэжэ нүхэр Парфенова хэлэнэ,— парти ба правительствын эсэгэ ёһотой анхарал оролдолгы гүнзэгээр сэгнэнэ, бүхи ажалшадтай хүндэтэ вожьд ба багша агууехэ Сталинда үнэн зүрхлөөнтөө гүн гүнзэгы баясхалан хүргэнэ! (Үни удаан үргэлжэлэн альгаташалга).

Нүхэр Парфенова эб найрамдалай ба үхибүүдэй зол жаргалтай түлөө эрид шангаар тэмсэхэ гэжэ эхэнэрнүүдые урлалаа.

Научна хүдэлмэрлэгшэ нүхэр Лутта хадаа Карело-Финскэ ССР-эй ажалшадтай амжалтанууд тухай өөрынгөө үгэ сос тогтон хэлээ. Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин урда тээ тэдэнэй ажабайдал хүшэр хүндэ ба гашуудалтай байн юм. Россин хойто зүгтэй энэ захын газар дээрэ үгэрэн хоолорло ба культурагүй байдал харагдадаг байгаа. Советскэ засагай үдэл энэ хизаар эсэргэн халбарта. Промышленность үргэнээр хүгжэбэ. Колхозно байгуулалта карелууд-таряашадта зол жаргалта ажабайдалы үгөө. Мүнөө республика дотор наһаа гүйсэхэн хүн зоной дунда үзэг бэшгэ мэдэхгүйг ябалд бүри усадхагдаа, үхибүүдэй бүгдэлнгийн долоон жэлэй һуралсал бөлүүдлэнэ, 1916 ондо байнһаа 5 дахин олон үхибүүд һуруулинуудта һуралсана.

—Би биологийн талаар хүдэлмэрилдэг хүнби,— гэжэ нүхэр Лутта хэлэнэ,— энэ наукин талаар хүдэлмэрилдэг хүндэтгөөг хамтада би үбшэнүүдтэ ба үбшэнүүды тараагшад эсэргүү тэмсэлдэ бүхи хүсээ зориулаха. Нюндэдэ харагдадаггүй дайсалы — вирусуд ба бахилланууды шэнжэлнэби, тэдэнны бурин үгы хэжэ, хүн түрэлтэнны үбшэн зоболон ба хүшэр хүндэ үхлэхлөө яарха зорилго табинаби. Тинхэ зуура, капиталай магнадуудай хүлүншэ зарсанар бүмбэрээ дэлхэйн хүн зонине олоорни ходохын тула эбсэг болгон ашагдаха гэжэ хара үхлэхы номноно. Энэ трибунаһаа би дайлын саанала худалша эрдэмтэдтэ нигэжэ хэлэхэ дурамин хүрэнэ:— хүн түрэлтэнэй үмэнэ танай хэнэн жэшүүритэ бузар гэмтэ хэрэгүүдые арадууд хэээдлэхы зүбшөөхөгүй, танай эздые ба таанары —американска империализмын зарсанары шөрүүн шангаар хэнэхэ байна. Дайе эб найрамдал илаха юм, эб найрамдал туйлагдаха юм, ушарын тэрэнэй түлөө үнэн бодолто олон миллион хүнүүд тэмсэнэ.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ москвоско пионерүүдэй организациин түлөөлэгшэд тугуудаа намилзуулан зал соо пионерскэ фанфарнуудай аялан дорой болоо. Делегалууд үхибүүдэй ажабайдалы ба зол жаргалтай түлөө бүхи дэлхэй дээрэ эб найрамдалы бата шангаар хамгаалхаар бэлэн байн ябадала мэдүүлэн, хүл дээрэ бодожо, тэдэнны халуунаар амаршалан үгэ хэлээ.

—Манай зол жаргалта эдир наһанай түлөө баяр баясхалангүй ба халуун дурэ ингалдай үгэнүүды түрэл инга Иосиф Виссарионович Сталинда хүргэнэби,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Зал соо нэрэмэ альгаташалга болоо. Московско алдарты шукатур, Сталинска шангай лауреат нүхэр Кутенков советскэ гүрэнэй столицада хэдэжэ байгаа барилга тухай баяр баясхалантайгаар хэлэнэ. Агууехэ горлод шэнэ кварталнууд би болоо. Смоленскэ талмай дээрэ, Котельническэ эрье дээрэ ба бусад районнуудта үдэр томо бай-

шангууд баригдажа, гоё найханаар харагдана, столицын баруун-урдла-руудалдаа, түмэр замууд тогтон Мүнөөдэр Казах эхэнэр хадаа үргэнэй ажал-ябуулагша, шакта ин-рэнэй түрүү хүн, колхозно ажабайдалы герой болонхой. Тэрэ хизаа наукада ба искусствода элитэ ажал-ябуулагша, үхибүүдтэ манай ба энэрхы сэдхэлтэ эх болонхой. Казахска арадай коммуриин халбаран хүгжэлтэ гаймашагта ехэ байна, тэрэ хадаа Мининско-сталинска национальна театрин, арадуудай хани баргашулай политикын илалтын тодо гүшэ мүн. Энэ культурые байгуулшад биднэр эб найрамдалай шынэ хамгаалангүй, эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй түрүү зори ябангүй яажа шадахаби, — гэжэ нүхэр Базанова хэлэнэ, — найрамдалай түлөө тэмсэлшэ ажабайдалы хангагша товчоо ажаалаар биднэр дайнай хамгаала!

Советскэ элитэ уранзохёолшо Ванда Василевская тодо гоё хэлээ.

—Биднэр амгалан арал зохёо бүтээгшэ, арал гэжэби. Хашаашы хараа наа, ажабайдалы ямаршы үгээлдэл анхаралаа мундуула наа, эб найрамдал тинманай хүсэл, эб найрамдалай түлөө манай тэмсэл, манай товчоо амгалан ажал харагдана. Мунсэргүүдэй шуняа адхарууламан ашаар эрхэ сүлөөтэй бологшын Варшава соо польско арада гэгээлэй хэлэн гайхамшаг бэлэгтэй — культурын ба үнэн оройной мүнөөдэр урган бол байны би харааб. Тинмэшэ үнэй хаанашы ябахдаа хүн энэздэнэй утгаһы, баяр жаргалы утгаһы, гүн гүнзэгы хүндэлгэн арадуудай хүндэлэлэй утгаһы хананай хэрэггүй.

Советскэ Союз эб найрамдал ташгэ тулгууринь үгөөр бэшэ, рин бодото хэрэг дээрэ мүн би на гэжэ арадууд мэдэнэ. Илалт тургы — эб найрамдалай тургал дээрэ үргэнэн нүхэр Сталин бүгдээрарай наглан думда агууехэ юм гэжэ уранзохёолшо мэдүүлэ.

Конференцидэ хабаадагш Сталинградска ГЭС-эй бригад дээрхи алхалгаша экскаватр начальник Социалистическэ Арадай Герой нүхэр Усковые алгаташалгаар утга.

—Советскэ хүнүүд хаанай найрамдалда үнэн зүрхөөр, най ардалтай байдаг үнэн сэхэ лээр дулана. Ушарын, тинзол жаргалта ажабайдал байна, шэнэ саг үдэл — коммуниз саг үдэл оройд байна — гэжэ хэр Усков хэлээ.

Нэгэ оратор нүгөөдэжэ СССР-эй олон арадуудай түрүүлшэд үгэ хэлэнэ. Тэдэнэр эб найрамдалай хэрэгтэ үнэн байн хайгаа, шэнэ дай болжуулхы бүхи юумэ эхээр эрид шэнэ байн тухайгаа мэдүүлнэ. Энэ тухай үдэшын заседани дээрэ Ленинска областин Старо-Белич МТС-эй тракторна бригаданы гадир нүхэр Ангелина, мундэ поэт нүхэр Мартьянов, Д. Азини ба Казахстанай мундуулай дуовон управлений түрүүлгшин орлогшо Байгали комсомолай Сталинбадска тинмой секретарь нүхэр Рутин, Смоленскэ областин колхозник нүхэр Королева, кинорежиссер хэр Чуяуровэй гэшэд хэлээ.

Усгэлдэр үдэшын заседани дээрэ конференциин делегалууд эб найрамдал хамгаалха арадууд Конгрессэ ошохо делегалууд хэ захяе зохёон бэшэхэ хамгаалхунгаба.

Эб найрамдалтай тала баргашулай Бүхэсоюзна түрбэдэх конференци мүнөөдэр хүдэлмэрлэгшэ гэлжэлүүлэ.

Декабриин 4-нэй үглөөнэй заседани

Декабриин 3-най үдэшын заседани

Академик И. Г. Петровскин элдхэл тушаа үгэ хэлэхэ эб найрамдалай тала баригшад Бүхэсоюзна дүрбэдэх конференциин үдэшын заседани дээрэ үргэлжлээ.

Держинскиин нэрэмжэтэ, орденто Трехгорно мануфактурын комбинатай олон мянган хүнтэй коллективэй үмэнэхэ стахановка нүхэр Смирнова үгэ хэлээ.

—Бүхи дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгнэ бэхжүүлхын түлөө тэмсэхэ гэнэн урла эб найрамдалда дуратай советскэ эройной столица Москваһаа, алдары ба илалтануудай горлодоо шэнэ хүсэтэйгээр соностоно гэжэ бодоодоо, манай зүрхэнүүд омгорхоллоор халина.

Стахановка хадаа комбинатай эмэтэй хүдэлмэрлэгшэдэй туйлалтанууд тухай, тэдэнэй ажалы баатаршалга тухай хэлэнэ. Тэрэ хадаа Корейдэ американска агресорнуудэй хэнэн гэмтэ бузар хэрэгүүд тухай эбүүрхэлтэйгээр, уур сулалтайгаар хэлэнэ.

Конференцидэ хабаадагшад москвоско буд нэхэшин түгсэхлэй нимэ үгэнүүды нэрэмэ альгаташалгаар утга:

Манай социалистическэ Эхэ орон мандала болтогой!

Эб найрамдалай туг баригша агууехэ хүн, манай түрэл инга нүхэр Сталин мандала болтогой!

Сугларгашадай үмэнэхөө халуунаар утагданан академик Филатов хадаа хүнэй элүүр мэндэ ябах ба ажаууаха ябалдалы хамгаалгаша советскэ медицинскэ наукин найн найхан үүргэ ба зорилгонууд тухай конференци дээрэ хэлээ.

—Биднэр дай хүсэнгүйби,— гэжэ эрдэмтэ мэдүүлээ,— биднэрэй хамтадаа дэлхэйн бүхи ороноудтахы олон миллион ажалшад дай тэрэшлэн хүсэнгүй. Олоо долооуды олохо, өөрынгөө баялинууды арьжабуулха бодото арга гэжэ дайе бодог хүнүүд бин юм гэжэ наанахада, зүрхэнэй эбүүрхэхы харуулаха үгэнүүд олонгшгүй.

Эб найрамдал хамгаалха, олон миллион хүнүүдэй ами наһа хамгаалха, олон миллион үхибүүдэй баяр жаргал хамгаалха, хүшгэдэй тэнгилэй найнаар ажаууаха ябалд хамгаалха зорилгоор өөрынгөө голос үргэхэ гэнэн урлалтайгаар бүхи ажалшадта ханданаби. Дай үдэхгэшэ американо-английска этгээдүүдэй гэмтэ түсбүүдые Эб найрамдалай тала баригшад эбдэхэ шадалха юм гэжэ этгэнхэй байнаби. Ушарын эб найрамдалай тала баригшадтай хүсэн түгэлдэр хүдэлөө

манай социалистическэ Эсэгэ оройной толгойлон ябаһан туладан, би тэрэндэ этгэнэби. Эб найрамдалай тала баригшадтай илалтада нимэ гүнзэгыгээр юундэ этгэнэбиб гэхэдэ, Иосиф Виссарионович Сталинай нэрэ, хүн түрэлтэнэй ерээдүйн зол жаргалы наран бодолон нэрэ манай туг дээрэ зурагтай байна. (Үни удаан альгаташалга).

Советскэ эхэнэрнүүдэй Антифашистска комитэдэй түрүүлгшин орлогшо нүхэр Парфенова үгэ хэлээ. Советскэ эхэнэрнүүд хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлэе өөрынгөө этгэн эхэ уялга, өөрынгөө нангин үүргэ гэжэ тэрэ тоолоно. Тэдэнэр өөрынгөө ажабайдалы ба ажал-ябуулгын алхам бүзүнине халуунаар ингалан дурладаг Эхэ оройногтоо хүсэ шадалы бэхжүүлхэ ябалдалтай болон. Нүхэр Парфенова хадаа манай социалистическэ түрүү культурые хүгжөөхэ хэрэгтэ советскэ эхэнэрнүүдэй бөлүүдлөг угаа ехэ үүргэ тухай хэлэнэ. 2 мянга гаран эхэнэрнүүд Социалистическэ Ажалай Геройин нэрээр гэдэ хүртөө, 700 гаран эхэнэрнүүд Сталинска шангай лауреатууд болоо. 730 мянган эхэнэрнүүд Советскэ Союзай орденууд ба медальнуудаар шагнагдаба. Эхэнэрнүүд оройной ажахын ба культурина ажабайдалы бүхи халбаринуудта,

лоһон хубилалтанууд эгзэн гайхамшагта ехэ байна. Беларусска союзна республикаһаа эльгээгшэн СССР-эй арадай артист нүхэр Молчанов Советскэ Беларуссин ехэ ба бага предприниматуудай цехүүдтэ хэдлэжэ байгаа зохёон бүтээхэ амгалан ажал тухай хэлэнэ.

Манай уужам ехэ Эхэ оройной зах хизаар бүхэнлэ тэдэнэй продукция: автомашинууд, тракторнууд, локомобилнууд, станогууд, гидротурбинаууд, барилгын материалууд эльгээгдэнэ. Партиин XIX съездын шимхэбэринүүд хадаа Польсскэ набтар газарта намагууды хатааха гэжэ хараалла. Областин ажалшад белоруссин арал тухай, Советскэ Беларуссин ургалта ба халбаран хүгжэлтэ тухай Коммунистическэ партиин, түрэй нүхэр Сталинай асары ехэ анхарал оролдолтын шэнэ гэршэ мүн гэжэ тэрэнны утганы байна. Манай эрдэмтэд наукада шэнэ замууды нээхэ, заводской ба колхозно клубуудай сценнэ шэнэ дуунууд ханхана. Уранзохёолшо, архи-

текторнууд, уранзураашад, зиторнууд, скульпторнууд, манай героинуудтай, сталинскэ үеын героинуудай образудые гуулаха талаар зоригжолтой дүлмэрлэнэ.

Захын Хойто зүгэй ардууд үмэнэхөө студентка-наанай Пассар үгэ хэлээ. Тэрэ дээрэ ажабайдал тухай хэлэнэ. Тэрэ эсэгэ, амурска жинрей элүүр хүн үлсэжэ, тулжа ябах, ли юу гэшэб гэжэ мэдэлтэ гаа. Советскэ засаг хадаа жолгын (эжнйе табала, бидхаранхы мунхаг байлалта) шөлөө, явралтаһаа сулөөлөө, ажабайдалы культурина ба сүлөөтэй ба зол жаргалтай гэжэ нүхэр Пассар хэлэнэ. Түнимэ байгуулжа байгаа орондо хэйлэдэг бүхи юумэ тулада бэшэ, харин амгалан байдалтай тулада, хүнүүд жаргалтай тулада хэлэнэ. Манай дайнда дурагуйби. Хойн (Түгсэхэлишэ 3-дахы нүдүн)

КОЛХОЗ БҮХЭН ӨӨРҮН ҮРНЭ ХААХА ЁНОТОЙ

Хоёр ондоо жэшээ

Парти ба правительствын үзүүлэн хэзэ тухаламжын ашаар Хорин аймагт колхозууд хабарай тарилгыг хайн агротехническэ болзорто үнгэргэж, муубэш ургаса хуряан ба гүрэнд тарья тушааха түсэбөө сар соонь дүүргэн байна. Үндэр ургаса хуряанай ашаар үрнэй, страховой, фуражна болон ниятын бусад фонднуудыг гүйсэддөр хааха, колхознигуудай ажалта үдэртэ горьтойхон тарья хубааха арга болжог тэндэ бии.

«Улаан-Олон», «Победа», «Плания» колхозууд аймаг соогоо эгээн түрүүлэн үрнэ хааж, түсэбөө 100—111 процент дүүргэж. Эдэ колхозууд гэшүүдэйнгэ ажалта үдэр бүхэндэ 3—4 килограмм тарья хубааха байна. Мүн «Красный партизан», Карл Марксын ба Ждановой нэрэмжэтэ колхозууд үрнэ хурянгэ хүсэддөр хаагаа.

Гэбшье, аймаг дотор бүхдөө үрнэ хүрэнгэ хаалга хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Нойбрин 20-ной мэдээгээр, аймагт колхозууд түсэбэй ёһоор 24240 центнер үрнэ хааха байһан аад, 20.664 центнер хааба. Гадна, колхозуудай поли дээрэ 553 гектар тарьян саһанда дарагданхай хэбтэнэ.

Удын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 500 центнер үрнэй шенисэ үбэлэй хүйтэн болотор сээрлэнгүй, гуталһан байгаа. Тус колхоз энэ жэлдэ гүрэнгэ тарья тушааха түсэбөө аймаг соогоо эгээн түрүүн дүүргэ-

һэн тула үрнэ хүрэнгэеэ үнн хада хааж дүүргэхэ арга боломжотой байгаа. Тээд колхозой правлени 122 центнер үрнэ хаагабди гэжэ худал мэдээ үгэһэн байна. Энэ хэрэгтэ энээнэй урда тээ түрүүлэгшэ байһан Дамбаев зэмэтэй юм. Шэнэ ороһон түрүүлэгшэ нүхэр Очиров үрнэ хаалгыг түргэдэхын тула өөдтэй юумэ хээгүй. Тиммэхэ тус колхоз түсэбөө арай гэжэ 38 процент дүүргэн байна.

«Гигант», Калининэй нэрэмжэтэ колхозуудта мүн лэ нимэ баримтанууд үзэгдэнэ. «Гигант» колхоз (түрүүлэгшын нүхэр Головки, партианай организациин секретарь нүхэр Мартынова) түсэбэй ёһоор 1895 центнер хүрэнгэ хааха байһан аад, мүнөө 1113 центнер хаагаад байна. Тус колхоздо тарья сээрлэхэ машиннын үгы дээрнээ ток дээрнэ 300 гаран центнер тарьян сээрлэгдээгүй, үрнэйнгөө шанарыг гэжэ хэбтэнэ. Мүн Дээдэ-Курбын сомоной Калининэй нэрэмжэтэ колхоз үрнэ хааха түсэбөө миил 37 процент дүүргэж. Энэ колхозой поли дээрэ 25 гектар тарьян хуряагдангүй, саһанда даруулаа. Мүн үрнэ хүрэнгэ болохо нилээдгүй ехэ хэмжэнэй тарьян гутаж, шаһанаа гэжэ байна Иймэ баримтанууд бусалшы колхозуудта бии.

Эдэ бүхэ дутагдануудыг дары усалжа, хабарай тарилгада хүсэд хүрэхэ үрнэ хүрэнгэ колхоз бүхэндэ хааха саг тулаа.

П. Содбоев.

Эмхи гуримгүй хүдэлмэрийн хойшолон

Ажалтадай депутатудай Иволгин аймагт Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагай мэдээнэй ёһоор, аймагт колхозуудта ороһото культурануудай ба зельёнкын хуряалга октябрийн эсэс багаар дүүрэн нэрэтэй юм. Үнэн баядалыг хараад үзэхэдэ, тиммэ бэшэ байна.

Саятын сельсоведэй Калининэй нэрэмжэтэ колхозой 275 гектар талмай шенисэ, хара тарьян, овёс бухалдаа байнаар. Мүн нилээд ехэ талмай зельёко поли дээрэ хэбтэжэ байна. Энэ колхозой хүтэлбэрлэгшэд энээнине хүрилжэ хэмжээ абанагүй. Энэ тарьягаа юундэ хүрилэгшэбтэ гэжэ асуухада, «хүрилжэ үлүү хүдэлмэри гаргангүй, байһан газарһань сэхэ шэрэжэ сохихобди» гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Мельников харюусаба. Тарья хуряалгын унжагайруулагданһанаа гадна, сохилго тон муугаар эмхидхэгдэнхэй. Сохилгодо ябаашадай ажалтай эмхидхэл муу. Жэшэнь, колхозой центрһээ 3 километртэ байдаг полевоу станда хүнүүд үдэрөөр ябажа ажалладаг, тиммэхэ хүдэлмэринь 11 часта эхилээд, 4 часта дүүрэлдэ байна. Энээнэй гэмээр нүүдэй 10 хоногой турша соо оройдоо 30 гектар газарай тарьян сохилгодо юм. Гадна полинууд дээрэ бухалтай байһан тарьян харууһагүй хэбтэнэ. Тиммэхэ тарья үрнэхэ ябадал үзэгдэнэ.

Мүн «Осоввахим», Хрушевой нэрэмжэтэ колхозуудта нимэрхүү баримтанууд бии. Хүрилэгдөөгүй тарьян полинууд дээрнэ ехэ, хүрилэгшын хүдэлмэри мууса ябуулагдана. Гадна тарья сохилго удааруулагдана.

Эдэ колхозуудай партианай организациин тарья сохилго эмхидхэхэ тушаа ямаршы анхарал оролдог гаргангүй. Колхозой баялг болохо тарьяа гэжнэй сохиго абахын тулада коммунист бүхэн оролдохо ёһотой байгаа. Тээд Калининэй нэрэмжэтэ колхозой партианай организациин секретарь нүхэр Мясников, «тарья сохилгодо ябаха хүн үгы» гэжэ шалтаад, энэ хүдэлмэри эмхидхэхэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлэнгүй.

Эдэ колхозуудта ажал хүдэлмэринь муугаар ябуулагданһанай шалтаган юуб гэжэхэдэ, колхознигуудай дунда политическо-ниитын хүдэлмэри тон нулаар ябуулагдана. Иймэхэ колхознигуудай журам муу, ажалда үсөөн хүн хабаядана. Партиан XIX съездын материалнуудыг колхознигуудта тайлбарлан ойлгуула хүдэлмэри эмхидхэгдэнхэй.

Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһаг, тэрэнине даагша нүхэр Бурдуковский туйлаһан зарим тэдэ амжалтаараа хүхирэн ханагаа амараад, колхозуудта тарья сохилго тухай ямаршы анхарал табиһагүй.

К. Гаврилов.

Залуу врач

1948 ОНОЙ ЗУН... Автуст харын нэгэ варатай дулаахан үгөөгүүр хэн. Улаан-Удэ городхоо гараһан машина хоёрдох үдэртөө Яруунын Булган тала гэжэ уужам нэмжэ талын дундуур сэхэ зүүлжэ зарын харгыгаар тооһо татан татилуула. Уланшьегүй энэ талын зууч заханда хүрэхтээ хамта Гол Толгой гэжэ бишыхан гүбээгэй хормой тойрон гарахалдань, нэгэ тосхон харагдаба. Тинхлээрнь машина дээрхи зоний дунда нуужа ябаһан залуухан, сагаан шарайтай орд басаган хажуудахи хүндөө ханджа:

—Энэмнай Поперечное тосхон гү?—гээд асууба.

—Тиммэ, тиммэ. Та нишэ түрүүшынхэ ержэ ябана гүт?—гээд тэрэ хүнийн нураадхана.

—Тингэнэб. Би холоһоо ябанаб даа. Поперечнын хүдөөгэй больница ажаллахаар республикын элүүры хамгаалгын министрствонэзэ томилогдоод ябана. Улан-Удэ городхоо гараһаар хоёрдох үдэрөө ябанаб. Одоол хүржэ ерэхэ ха юмбиһа,—гээд уриханаар энэбхилэн, урагшаа шэртэн хуугаа хэн. Тингэнээр ябатарнь машина уданшьегүй тосхоной зах хүржэ, гэрнүүд, огородой хорёонууд үнгэрэнэ...

Энэ хадаа Ивановэ городой гүрэнэй медицинскэ институт дүүргэжэ, манай республикада ерээд, Яруунын аймагт Поперечнын хүдөөгэй больницые дагшаар хүдэлмэрилхээ ерэн залуу врач Нина Ивановна Быстрова байһан байгаа. Поперечнын участково больницые дагшаар залуу врачын ер-

хэднэй колхознигууд тэрэнине ехэ хүндэтэйгөөр угтаа хэн. Нүхэр Быстрова даагша боложо ороод, больница ба амбулаторин ажабайдалтай танилсаад байхадаа, нүхэдтөө ниггэжэ хандаа хэн:

—Больницыгаа хүдэлмэрине улам найжаруулхын түлөө оролдосотой, эбтэй найнаар ажаллаха ёһотойбди.

Залуу мэргэжэлтын оролдосотой шадмар хүтэлбэри доро тус больница ба амбулаторин хүдэлмэри улам найжаржа захалаад, досоонь гэрэлтэй, дулаахан, харуул сээр байдаг болоо хэн. Энэ аргалууһан үбшентэнэй хойноһоо харууһалга найжаржа, тэдэнэр ехэнхидэ богонихон саг соо эдэгэжэ гардаг болоһон юм. Мүн амбулаторидо бөө үзүүлхээ ерэгшэдтэ тэрэ дарьдань медицинскэ туһаламжа үзүүлэгдэлэг болобо. Нүхэр Быстрова гансал больница ба амбулаторин хүдэлмэрине найжаруулаа бэшэ, харин арад зоний дунда санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа эхилээ хэн. Ажалһаа сүлээтэй сагта тэрэ айлуудаар ябажа, гэрэй эзэн эхэрнүүдээр хөөрлөөдө эмхидхэдэг, колхознигуудта, хүдөөгэй интеллигенцид советскэ медициннын амжалтанууд тухай, үхбүүдыг элдэб үбшэнһээ нэргылжэ тухай ба бусад олон нонирхолтой лекци, хөөрлөөнүүдыг үнгэргэдэг болоо. Мүн предприятй, магазин, хургуули, столово гэжэ мэтын газарнуудаар ходоодо ябажа, ариг

сэбэрынь шалгадаг, эдэ бүхэ хүдэлмэридэ больницыгаа хүдэлмэрилэгшэдые эдэбхитэйгээр хабандуулаг байһан юм.

Тус больница тинхэ үедэ 6 колхоз ба нэгэ МТС-ые хангадаг хэн. «Манай врач ехээр үбдэһэн хүнэй больницыда ороходонь тон анхаралтайгаар хандажа, хүнндөө өөрөө унтангуй мэдестрануудтаа хайжаа хонодог хэн» гээд тэндэ аргалууһан колхозник Д. Цыренов хөөрэнэ.

Мүн хүнн үдэршые хаань холын гүүртэнүүдэй, колхозноо зоний уржа ерэхэдэ, энэ врач ходоодо ошодог хэн. Нэгтэ үбэлэй шэрүүн хүйтэн үдэш арбан табан километрын газарта оршодог Сталиной нэрэмжэтэ колхозноо хүн ержэ:

—Танһаа туһа ержэ ерээб. Басагамни ехээр үбдэшоо, ошоёл манайда, үзэжэ үгыт,—гэхэдэнэ залуу врач тэрэ дары хэрэгтэй юумэнуудэ абажа, ерэгшэ хүнтээ ошодлобо. «Ямараар үбдэһэн байхан гэжээб, тэрэ үбшынэ зүбөөр танижа, заабол эдэгэхэ хэрэгтэй» гэжэ тэрэ зосоогоо бодоно.

Хүржэ ерэхэдэнэ энэ айлайнь бишыхан басаган үнэхөөрөө сэхэр үбдэһэн байба. Залуу врач басаганай үбшынэ үзөөд байхада тарилга хээд, тэрэ дары больница да абаахайы дурадхаа хэн. Залуу врач Быстрова ингэжэ үнэн сэлэхэлхээ оролдодог байһан тула хүн зоний дунда хүндэтэй болоһой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын шэлэй механизированна заводой шал отодогш нүхэр Вера Сухарева байна. Тэрэ хадаа үдэрэйнгөө нормые 125—130 процент дүүргэжэ.

ЗАКАМЕНАЙ АЙМАГТА

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ВЬСТАВКЭ

Һаяхан аймагтэй центр Шакир тосхондо аймагтэй хүдөө ажахын выставкэ үнгэргэгдэб. Выставкэдэ хүдөө ажахын түрүүшүүл, зооветмэргэжэлтэд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд хабандалсаба.

Выставкэдэ хабандагшад аймагтэй түрүүшүүлэй эрхим ажалтай дүй дүршэлнүүдтэй танилсаһан байха юм.

СЕЗОНОЙНГОО

ДААЛГАБАРИ ДҮҮРГЭБЭ

Санагалачи «Заготжив-сырьёвой» таһаг (агентһы Ба-балаев) 1952—53 оной агнуурын сезонной эхилхээ хойшо 21 мянган түхэригтэ ангай арша тушаажа абаба.

Аймагтэй эрхим ангуушад Г. Аюров, Д. Бабалаев, Д. Бадмаев, С. Сакхьяев, Р. Цыренов гэгшэд эрхын шанартай арша тушаажа, сезоннойгээ даалгабары үлүүлэн дүүргэб.

ПИЛОРАМА ТОДХОБО

Колхозно ажахын хүгжэхэ-тэй хамта барилгын материал улам ехээр хэрэглэгдэнэ. Һая-

хан «Коминтерн» колхоз пилорама тоджо, ашаглангада оруулба.

Мүнөө тус пилорама малай байрануудай барилгада хэрэглэгдэхэ модо бэлдэжэ байна.

АДУУШАНАЙ ЭРХИМ АЖАЛ

Бур-Шакирай сомоной Ждановой нэрэмжэтэ колхозтой адуушан Доржи Цыден-Ешеев эрхим амжалтаараа аймаг дотороо суурхадга.

Энэ нүхэр 60 наһатай болошье, колхозой адуу моридыг үсхэбэрлхын, тэдэнине тарган тобироор ондо оруулхын түлөө бүхэ хүсэ шадалаа гаргажа, эсшэ сусашагүйгөөр ажалладаг юм. Нүхэр Цыден-Ешеев 1952 ондо 17 унага абажа бүгэдэнь түлжүүлэ. Мүнөө 25 гүүдые ороондо орууланхай.

Эрхим ажалынгаа түлөө энэ адуушан колхозой правленээр олон удаа шагнагдан байна.

Б. Дашиев.

В. Шойдокс.

Баян ургаса абаа

Бичурын аймагтэй Калининэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд орооһото культурануудай ургаса дээшлүүлхын түлөө оролдосотойгөөр ажалладаг. Тэрэнэйнгэ ашаар мүнөө жэл баян тарья ургуулаа юм. 1780 гектар газарай га бүринөө 14 центнер шенисэ хурягаа.

Нүхэр Ефимовэй хүтэлбэрлэдг тарьянажалтай бригада 360 гектар

газарай га бүринөө 18 центнер, 25 гектарай га бүринөө 25 центнер тарья хуряан байха юм. Мүнөө энэ бригадын гэшүүд үрнэй фонд хүсэд хаагаад, тарьягаа дахин сэбэрлэжэ байна. Энэ үбэлдөө тус бригадынхид нутагай үтэгжүүлгэ полинууд дээрэ гаргаха байна.

Н. Халматов.

Эрхим ажалтай үрэ

Улаан-Удын №1 хилээнэй заводой коллектив Сталинскэ Конституцин Үдэрэй хүндээлдэ стахановска вахтада жагсаад, ноябрин-гаа даалгабарыне 107 процент дүүргэб.

А. Бусоев.

КПСС-эй XIX съездын материалнуудыг ба нүхэр Сталиной гениальна зохёолыг Монгол Ардай Республикада шудалһа

УЛАН-БАТОР, декабрийн 3. (ТАСС). Монголой ардай-революционно партиин организацинуудта КПСС-эй XIX съездын материалнуудыг ба «СССР дотор социализмын экономика проблемаүүд» гэжэ нүхэр Сталиной гениальна зохёолыг үргэн далайсатайгаар шудалжа байна.

«СССР дотор социализмын экономика проблемаүүд» гэжэ нүхэр Сталиной зохёол, КПСС-эй XIX съезд дээрэ нүхэр Сталиной хэлхэн үгэ, съезд дээрэ нүхэр Маленковой хэлхэн, ЦК-гэй тоосоото элидхэл, нүхэд Сабуров ба Хрущевой элидхэлнүүд, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүдэй хэлхэн үгэнүүд ба съездын шийдхэбэринүүд монгол хэлэн дээрэ оршуулагдаад, Монгол Ардай Республикада олон тиражтайгаар хэблэгдэб.

Городуудта ба аймагтэй центр-

нүүдтэ болоһон партианай эдэбхитэй конференцинууд дээрэ партианай эхэн организацинуудай сүлээнүүд дээрэ эдэ бүхэ документууд зүбшэн хэлсэгдэб.

Монголой ардай-революционно партиин ЦК-гэй пропаганда ба агитациин таһаг лекцинуудыг, элдэб хэлнүүдыг, семинаруудыг, теоритическэ конференцинуудыг ба хөөрлөөнүүдыг үнгэргэхэ темэнуудыг хараалаа. XIX съездын материалнуудыг ба «СССР дотор социализмын экономика проблемаүүд» гэжэ нүхэр Сталиной зохёолыг арад зондо ойлгуулхын тулд съездын материалнуудыг ба нүхэр Сталиной зохёолыг шудалагдаг туһалхын тула парторганизацинуудта Улаан-Батор городхоо партианай ба гүрэнэй аппаратай харуулсалгата олон хүдэлмэрилэгшэд туһалаа.

Американска сэрэгтэй алба хэсгшэ хүн Германска Демократическа Республикада ороо

БЕРЛИН, декабрийн 3. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, американскэ солдат Джордж Смит хадаа байрлада газар үгэхэ гэгэн гуйлгатайгаар Германска Демократическа Республикын правительствода хандаба. ГДР-гэй правительствода адресова-

лагданһан бэшгэ соогоо, Смит хадаа американскэ гражданин байһа ябадалһаа арасаба, ушарын «Смит хэй энэ найрамдалда дуратай ярадуудта эсэргүү шэглүүлэгшэ США-гэй правительствын сэрэгтэй политиксы» зүбшөөнгүй.

Чехословакия юстициин министрствын мэдээсэл

ПРАГА, декабрийн 3. (ТАСС). Чехословакия телеграфна агентствын дамжууланһан ёһоор, гүрэндэ эсэргүү загвор хэхэ центрын хүтэлбэрлэгшэд Рудольф Сланский, Бедржих Геминдер, Людвиг Фрейка, Иозеф Франк, Владимир Кле-

ментис, Бедржих Райцин, Керем Шваб, Рудольф Марголиус, Отто Шлинг ба Андре Симон гэгшэд саазалан алаха гэгэн приговор мөөдөр бэсүүлэгдэ гэжэ юстициин министрство мэдээсэб.

Корейдэхэ событинууд

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, декабрийн 4. (ТАСС). Үнгэрэгшэ үдэрэй турша соо Ардай арминь соединенинүүд ба Хитадай ардай найдуратанай частнууд бүхэ фронтнууд дээрэ американо-английска интервентнүүдтэ ба лисымановска сэрэгүүдтэ эсэргүү хамгаалгын байлдаануудыг хэжэ үргэлжлөө гэжэ Корейскэ Ардай-Демократическа Республика Ардай арминь Главна командованин мүнөөдөр дамжуулан мэдээсэл соо хэлэб.

Ардай найдуратанай частнууд американо-английска интервентнүүдтэ ба лисымановска сэрэгүүдтэ эсэргүү байлдаануудыг хэжэ үргэлжлөө гэжэ Корейскэ Ардай-Демократическа Республика Ардай арминь Главна командованин мүнөөдөр дамжуулан мэдээсэл соо хэлэб.

Мүнөөдөр дайсанай самолётуудыг агнан буудагшад дайсанай 2 самолёт унагаага, 1 самолёдыг гэмтээб.

ПХЕНЬЯН, декабрийн 5. (ТАСС). Үнгэрэгшэ үдэрэй турша соо Ардай арминь ба Хитадай

Манай зенитнэ частнууд дайсанай самолётуудыг агнан дагшад дайсанай 2 самолёт унагаа, 6 самолёдыг гэмтээб, тус самолётууд амгалан нуурын газаруудта ээрлэгээр довтолгодо баадалһан байгаа.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ

Союзпечать

1953 ондо

РЕСПУБЛИКАНСКА ГАЗЕТЭНҮҮДТЭ ЗАХИЛ АБАЛГА ҮРГЭЛЖИШӨӨР

Нэрэнүүдын	Жыл соо	6 һара соо	3 һара соо	1 һара соо
Бурят-Монгольская правда	52,20	26,10	13,05	4,35
Бурят-Монголой үнэн	52,20	26,10	13,05	4,35
Бурят-Монгольскый комсомолец (Ород хаан дээрэ)	21,00	10,50	5,25	1,75
Бурят-Монгольскый комсомолец (Бурят хэлэн дээрэ)	21,00	10,50	5,25	1,75
Агитаторай блокнот (Ород хэлэн дээрэ)	12,00	6,00	3,00	1,00
Агитаторай блокнот (Бурят хэлэн дээрэ)	12,00	6,00	3,00	1,00

«Союзпечать» отделенинүүд, почто, таршаан фабриканууд ба мундуудай, хургуулинууд, совхозууд ба колхозуудтахи нийтын түлээтэй захил абаха байна.

Яаража захигты!

Мүнөөдөр КИНО ТЕАТРНУУДА

«ПРОГРЕСС» кинотеатр — «Булад перископ» (үдэрэй 10, 12, 20 минут) (үдэрэй 10, 12, 20 минут), «Ураинын тала дайдал» (14, 16, 18, 20, 22 минут), «Комсомольскэ город» (23, 25, 30 минут), «Дүрбэнэй зүрхэн» (30 минут), «На дне» 1-дөхи сери (16, 20 минут), «На дне» 2-дөхи сери (16, 20 минут), «Дүрбэнэй зүрхэн» (30 минут).

«АР ДЭМ» кинотеатр — «Дүрбэнэй зүрхэн» (30 минут).